

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Παν. Κόκκοτας, Δημ. Αλεξόπουλος,
Αικατ. Μαλαμίτσα, Γεώργ. Μαντάς,
Μαρ. Παλαμαρά, Παν. Παναγιωτάκη,

Μελέτη
Περιβάλλοντος
Γ' Δημοτικού

Τόμος 3ος

Μελέτη Περιβάλλοντος Γ' Δημοτικού

Τόμος 3ος

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 /
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:**

**«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
*Πρόεδρος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου***

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή
υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού
με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το
Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»**

**Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας**

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

**Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου
Γεώργιος Οικονόμου**

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από
το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και
25% από εθνικούς πόρους.**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Παναγιώτης Κόκκοτας, *Ομότιμος
Καθηγητής του Παν/μίου Αθηνών*
Δημ. Αλεξόπουλος, *Εκπαιδευτικός*
Αικατερίνη Μαλαμίτσα, *Εκπ/κός*
Γεώργιος Μαντάς, *Εκπαιδευτικός*
Μαρία Παλαμαρά, *Εκπαιδευτικός*
Παναγιώτα Παναγιωτάκη, *Εκπ/κός*

ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Ευγενία Φλογαΐτη, *Αναπλ. Καθηγ.
του Πανεπιστημίου Αθηνών*
Ευαγγελία Κανταρτζή, *Σχολική
Σύμβουλος*
Δέσποινα Μουζαλά, *Εκπαιδευτικός*

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Λεμονιά Αμαραντίδου,
Σκιτσογράφος – Εικονογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Χριστίνα Σπυροπούλου, *Φιλολόγος*

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ
ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Αλεξάνδρα Χ. Κουλουμπαρίτση,
Σύμβ. του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Δημήτρης Γέρος,
Εικαστικός Καλλιτέχνης

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Ομάδα Εργασίας,
Αποφ. 16158/6-11-06
και 75142/Γ6/11-7-07 ΥΠΕΠΘ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**

**Παναγιώτης Κόκκοτας
Δημ. Αλεξόπουλος
Αικατερίνη Μαλαμίτσα
Γεώργιος Μαντάς
Μαρία Παλαμαρά
Παναγιώτα Παναγιωτάκη**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ**

**Μελέτη Περιβάλλοντος
Γ' Δημοτικού**

Τόμος 3ος

Ενότητα 7 Ο Πολιτισμός μας

Μια «ζωγραφιά από λέξεις»

πολιτισμός

είναι

η μόρφωση, η δημοκρατία,
το θέατρο,.....

.....

.....

τα σπουδαία έργα που φτιάχνουμε,
όπως:

.....

.....

.....

.....

.....

ο αθλητισμός,

.....

.....

πολιτισμός

είναι

η παράδοση, τα έθιμα, όπως:

.....
.....
.....
.....

πολιτισμός

είναι

- ✓ **το πώς σκεφτόμαστε**
 - ✓ **το πώς ζούμε**
 - ✓ **το πώς συμπεριφερόμαστε**
- όπως:**

.....
.....
.....
.....

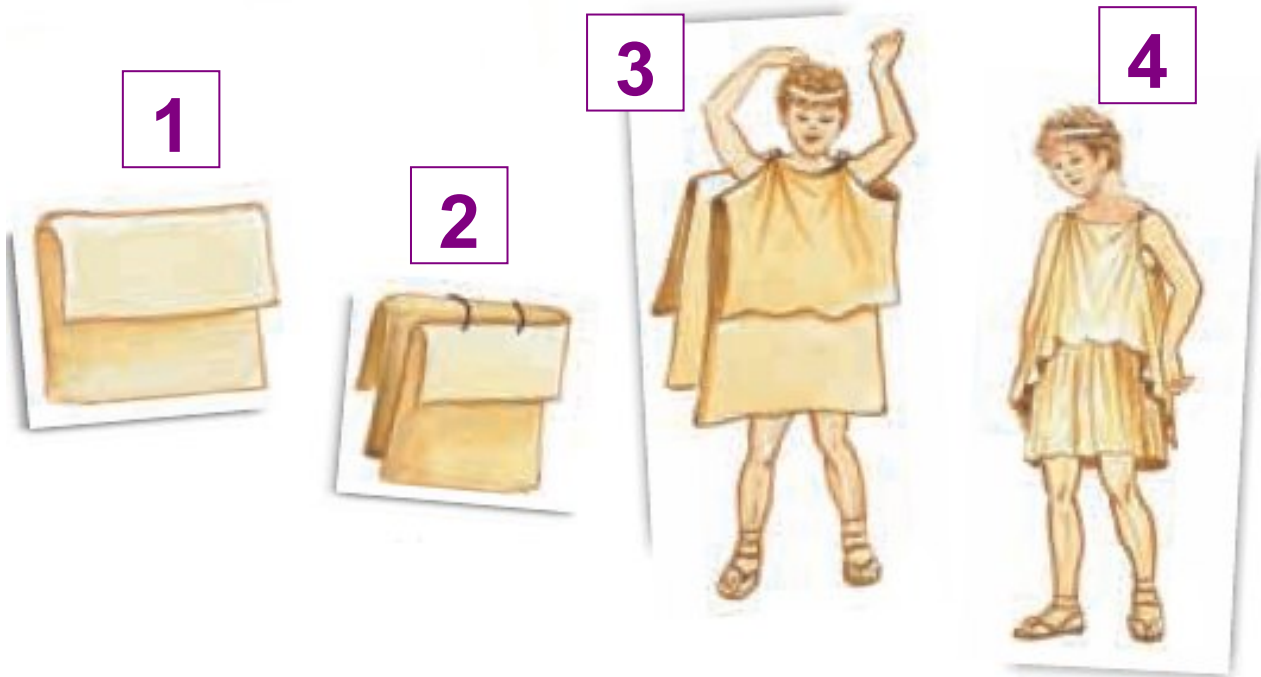
Κεφάλαιο 1

Ο πολιτισμός των αρχαίων Ελλήνων

Ο Ίων είναι εννιά χρονών, όπως κι ο Ορφέας, και ζει στην αρχαία Αθήνα. Εκτός από το σχολείο και το γυμναστήριο, του αρέσει πολύ το παιχνίδι. Άραγε, ποιες συνήθειες έχουν αυτός, η αδερφή του και οι γονείς τους; Ελάτε να μελετήσουμε όσα αποτελούν τον πολιτισμό των αρχαίων Ελλήνων και, κυρίως, των αρχαίων Αθηναίων.

Α. Ενδυμασία - Παιχνίδι

1 Έτσι φορούσαν το χιτώνα τα παιδιά στην αρχαία Ελλάδα. Κοίτα στην επόμενη σελίδα.

Υπάρχουν σήμερα ρούχα που μοιάζουν με αυτά;

2 «...σου αγόρασα αμαξάκι με τα πρώτα λεφτά που ως δικαστής είχα κερδίσει...»

Αριστοφάνη, Νεφέλαι
στίχοι 1381-1384

Τα παιδιά στην αρχαία Ελλάδα έπαιζαν με μπάλες, σβούρες, κότσια, βόλους, κουδουνίστρες, κούκλες, γιογιό κ.ά. Οι γονείς συχνά τους έκαναν δώρα.

Παιχνίδι με κότσια

Πόσο μοιάζουν, πόσο διαφέρουν οι συνήθειες αυτές από τις σημερινές;

1

B. Μόρφωση - Σχολείο

3 Στην αρχαία Αθήνα μόνο τα αγόρια πήγαιναν στο «σχολείο». Στο πρόγραμμα τους είχαν γυμναστική, μουσική, ανάγνωση, γραφή, μαθηματικά και φιλοσοφία.

«...Ο δάσκαλος μόλις τα παιδιά μάθουν να διαβάζουν, τα βάζει να διαβάσουν δυνατά στην τάξη, καθισμένα επάνω σε σκαμνάκια, τους στί-

χους των μεγάλων ποιητών και τα αναγκάζει να τους αποστηθίζουν... Οι κιθαριστές, με τη σειρά τους, όταν ο μαθητής ξέρει να παίζει το όργανό του, τον βάζουν να μάθει και άλλα έργα λυρικών ποιητών... Αργότερα, στέλνουν το παιδί στον παιδοτρίβη για τα αθλήματα...»

Πλάτωνα, Πρωταγόρας 325c-e

Αντιστοιχίζουμε τις λέξεις των δυο κύκλων.

δάσκαλος •

κιθαριστής •

παιδοτρίβης •

• δασκάλα ή δάσκαλος

• δασκάλα ή δάσκαλος μουσικής

• γυμνάστρια ή γυμναστής

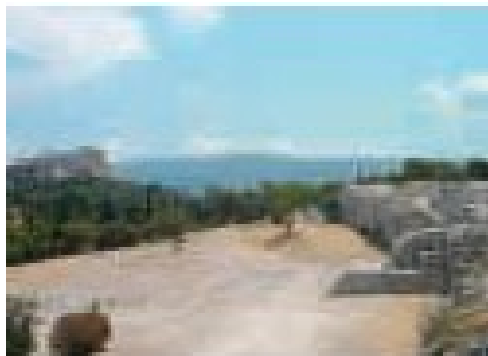
4 «Πρώτο χρέος των παιδιών η σιωπή, τσιμουδιά να μη βγάζουν... με τάξη να βαδίζουν να πάνε ν' ακούσουν της κιθάρας το μάθημα...»

Αριστοφάνη, Νεφέλαι
στίχοι 963-965

 Πόσο μοιάζει το σημερινό σχολείο με το «σχολείο» των αρχαίων χρόνων;

Γ. Κοινές αποφάσεις - Δημοκρατία

5

Ο Λόφος της Πνύκας

Οι άντρες Αθηναίοι συζητούσαν κι αποφάσιζαν όλοι μαζί για τα ζητή-

ματα της πόλης τους. Για να συζητήσουν, μαζεύονταν στο λόφο της Πνύκας, δίπλα στην Ακρόπολη. Αποφάσιζαν αυτό που ήθελαν οι περισσότεροι.

✓ Ποιο θέμα που μας απασχολεί θα θέλαμε να συζητήσουμε σήμερα εδώ στην τάξη μας, για να πάρουμε μια απόφαση όλοι μαζί;

✓ Πού αλλού στο βιβλίο μας συζητήσαμε για τις αποφάσεις της πλειοψηφίας;

Δ. Διασκέδαση - Συμπόσιο

6 Στην αρχαία Αθήνα οι άντρες συναντούσαν συχνά φίλους και γνωστούς, συζητούσαν, έτρωγαν κι έπιναν μαζί, δηλαδή οργάνωναν συμπόσια. Συμπόσια έκαναν σε οικογενειακές γιορτές, σε γιορτές της πόλης ή όταν συνέβαινε κάτι

που άξιζε να το γιορτάσουν:
διάφορες επιτυχίες, τον ερχομό ή
την αναχώρηση φίλων κ.ά.

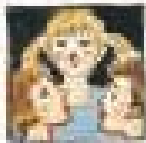

✓ Σήμερα στους Έλληνες
αρέσει να συναντιούνται, να
συζητούν και να διασκεδάζουν.
Πότε;

✓ Βγάζουμε φωτογραφίες από
τέτοιες γιορτές και τις κολλάμε στο
σημειωματάριό μας ή σ' ένα
χαρτόνι που θα τοποθετήσουμε
στην τάξη μας.

7 Η αγορά ήταν το μέρος που
συναντιόνταν μόνο οι άντρες, για
να σχολιάσουν όσα συνέβαιναν
στην πόλη τους. Φανταζόμαστε και
ζωγραφίζουμε μία σκηνή στην
αρχαία αγορά. Βλέπε επόμενη
σελίδα.

8

- ✓ Τι έχει αλλάξει από τότε μέχρι σήμερα; Ποιες συνήθειες παραμένουν ίδιες;
- ✓ Πού συναντιούνται κι ανταλλάσσουν τις απόψεις τους γυναίκες και άντρες στο δικό μας τόπο;

Ε. Τέχνες

9

ναός

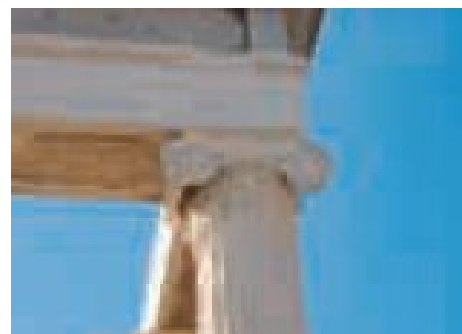
άγαλμα

αγγείο

άγαλμα

ναός

Ναούς, αγάλματα, αγγεία, συναντούμε παντού όπου έζησαν οι Έλληνες. Αγγεία κατασκεύαζαν για καθημερινή χρήση. Για να τα ομορφύνουν, ζωγράφιζαν στην επιφάνειά τους διάφορα σχέδια και εικόνες, δηλαδή παραστάσεις. Μελετώντας τις παραστάσεις αυτές μπορούμε να πάρουμε πληροφορίες για το πώς ντύνονταν οι άνθρωποι, πώς γυμνάζονταν, πώς πολεμούσαν, ποιες ήταν οι συνήθειές τους.

- ✓ Γιατί κατασκεύαζαν αγάλματα και ναούς;**
- ✓ Υπάρχουν στον τόπο μας αρχαίοι ναοί ή αγάλματα; Ποια είναι αυτά;**
- ✓ Σήμερα τι φτιάχνουμε για τον ίδιο σκοπό;**

ΣΤ. Τεχνολογία

10

- α)** Για ποιους λόγους νομίζουμε ότι οι αρχαίοι Έλληνες κατασκεύασαν αυτή τη σήραγγα στη Σάμο;
- β)** Οι αρχαίοι κατασκεύαζαν επίσης δρόμους, υδραγωγεία, γέφυρες, εργαλεία, μηχανές, λιμάνια. Σήμερα κατασκευάζουμε παρόμοια έργα;

σήραγγα στη Σάμο, 6ος αι. π.Χ.
(Ευπαλίνειο όρυγμα)

11

Μέχρι τώρα μελετήσαμε
διάφορα θέματα από τη
ζωή των αρχαίων Ελλήνων.

- ✓ Πώς έγινε η μελέτη μας;
- ✓ Τι κάναμε;

**Αξίζει να συμπληρώσουμε
και να διαβάσουμε.**

**Γράφουμε τις σκέψεις μας για τους
αρχαίους Έλληνες. Θα μας βοηθή-
σουν και όσα μελετήσαμε.**

Οι αρχαίοι Έλληνες

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
**Με εμάς, τους σύγχρονους Έλληνες,
μοιάζουν**

.....
.....
.....
.....
Από εμάς διαφέρουν

.....
.....
.....
.....
**Θα μπορούσαμε να πούμε ως
συμπέρασμα**

.....
.....
.....
.....
επείδη

2

Κεφάλαιο 2

Η παράσταση αρχίζει!

❄ Έχουμε παρακολουθήσει κάποια θεατρική παράσταση στο σχολείο μας;
Θέατρο παρακολουθούσαν και οι αρχαίοι Έλληνες...
Ελάτε να σας ξεναγήσω στο αρχαίο θέατρο!

Αρχαίο θέατρο
Δωδώνης

Αρχαίο θέατρο Επιδαύρου

1. Ορχήστρα
2. Εδώλια (καθίσματα)

Οι αρχαίοι Έλληνες κατασκεύαζαν τα θέατρα με τέτοιο τρόπο, ώστε οι θεατές να μπορούν να βλέπουν και να ακούν τα πάντα, όπου και αν κάθονταν. Ακόμη και ο παραμικρός ήχος από την ορχήστρα ακούγεται και στο πιο ψηλό κάθισμα του θεάτρου.

Είχαν εφεύρει πολλούς τρόπους, μηχανήματα και κατασκευές, για να

παρουσιάζεται ένα θεατρικό έργο καλύτερα, πιο φυσικό, πιο ζωντανό. Μερικά από αυτά παρουσιάζονται στις παρακάτω εικόνες.

Οι ηθοποιοί που ήταν όλοι άντρες, φορούσαν μάσκες και πολύ ψηλά παπούτσια.

Δοκάρια όπου στερεώνονταν τα ζωγραφισμένα σκηνικά. Καθώς αυτά περιστρέφονταν, το σκηνικό άλλαζε.

Κατασκευή για να παρουσιάζονται επάνω οι ηθοποιοί που έπαιζαν τους «νεκρούς».

Ένα είδος γερανού που χρησιμοποιούσαν οι ηθοποιοί για να εμφανίζονται ξαφνικά από ψηλά στη σκηνή, όταν έπαιζαν τους θεούς.

Από εδώ κατέβαιναν οι ηθοποιοί για να δείξουν ότι πεθαίνουν και πηγαίνουν στον κάτω κόσμο.

Φεστιβάλ
Αθηνών
Επιδαύρου
2004

**ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2004**

1

Συζητάμε και ανακοινώνουμε στην τάξη:

- ✓ Όπου οι αρχαίοι Έλληνες έχτιζαν πόλεις, κατασκεύαζαν και ναούς, στάδια και θέατρα. Γιατί άραγε;
- ✓ Πώς είναι τα σύγχρονα θέατρα;
- ✓ Έχουμε παρακολουθήσει θεατρικές παραστάσεις;

**Το Εθνικό
Θέατρο
(Αθήνα)**

**Αρχαίο
Θέατρο
Φιλίππων**

**47ο Φεστιβάλ Φιλίππων
7 Ιουλίου – 1 Σεπτεμβρίου**

27 / 112-113

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Δημοτικό
Θέατρο
Πειραιά

2

ΟΥΙΛΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ

όνειρο καλοκαιρινής νύχτας

Μετάφραση – Διασκευή –

Στίχοι τραγουδιών – Σκηνοθεσία:

Γιάννης Ιορδανίδης

**Σκηνικά – Κοστούμια: Νίκος
Σαριδάκης
Μουσική: Κρις Κούκολ
Χορογραφία: Φωκάς Ευαγγελινός
Φωτισμοί: Λευτέρης Παυλόπουλος
Μουσική Διδασκαλία: Μελίνα
Παιονίδου
Βοηθός Σκηνοθέτη: Χάρης
Γεωργιάδης
Βοηθός Χορογράφου: Χριστίνα
Βασιλοπούλου
Μεταξύ Α΄ και Β΄ Μέρους διάλειμμα
10 λεπτών**

**Πώς «στήνεται» μια θεατρική
παράσταση σήμερα;**

**Ερευνούμε και ανακοινώνουμε
στην τάξη:**

- ✓ Ποιος γράφει το κείμενο και τα τραγούδια ενός έργου;**
- ✓ Ποιος δίνει οδηγίες στους ηθοποιούς;**

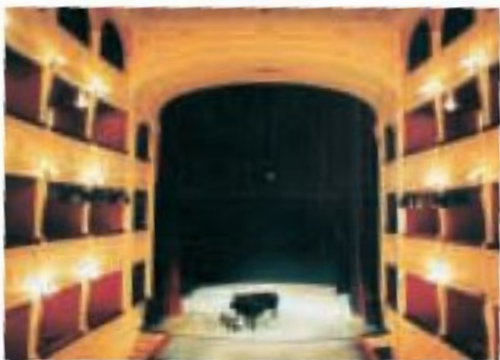
- ✓ Ποιος κατασκευάζει τα σκηνικά;
- ✓ Ποιος κατασκευάζει τα κοστούμια;

Θέατρο
Απόλλων
Ερμούπολη
Σύρου

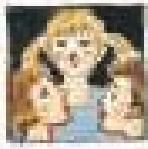

Παιδική σκηνή
Ξένιας
Καλογεροπούλου

Εσωτερικό
του θεάτρου
Απόλλων

3

**Επιλέγουμε και συζητάμε
ένα από τα παρακάτω**

θέματα:

- ✓ Ένα θέατρο ή ένας θίασος στον τόπο μας.
- ✓ Πληροφορίες που μπορούμε να πάρουμε για μια θεατρική παράσταση από μια εφημερίδα ή ένα πρόγραμμα θεάτρου.
- ✓ Οι διαφορές ανάμεσα στο θέατρο και στην τηλεόραση.
- ✓ Η υπόθεση ενός γνωστού παιδικού θεατρικού έργου.

Ανακοινώνουμε στην τάξη όσα συζητήσαμε στην ομάδα μας και με ποιον τρόπο αναζητήσαμε τις πληροφορίες μας.

Αξίζει να διαβάσουμε

Οι αρχαίοι Έλληνες αγαπούσαν το θέατρο και το θεωρούσαν σημα-

ντικό για τη μόρφωσή τους. Μάλιστα, στην Αθήνα υποχρέωναν με νόμους τους πλούσιους πολίτες «να χορηγούν», δηλαδή να δίνουν χρήματα, για να οργανώνονται θεατρικές παραστάσεις. Αυτοί ονομάζονταν «χορηγοί». Όσοι δεν είχαν χρήματα, δεν πλήρωναν εισιτήριο. Συχνά, ένα θεατρικό έργο γινόταν θέμα συζήτησης στην πόλη, καθώς η υπόθεσή του μπορεί να είχε σχέση με αυτούς που κυβερνούσαν, τους πρόσφατους πολέμους ή άλλα θέματα που ενδιέφεραν τους πολίτες.

3

Κεφάλαιο 3

«Μαλαματένιος αργαλειός κι ελεφαντένιο χτένι...»

Πριν από λίγο καιρό στο σχολείο του Ορφέα έγινε μια πολιτιστική εκδήλωση. Στο τέλος οι μαθητές χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς από όλη την Ελλάδα. Φορούσαν όλοι παραδοσιακές φορεσιές. Όσοι παρακολούθησαν την εκδήλωση είπαν πως ήταν πετυχημένη.

❄ Πώς νομίζουμε ότι αυτοί οι χοροί έφτασαν ως τις μέρες μας;

1

1

αργαλειός

2

3

4

5

6

πιθάρι

7

Παρατηρούμε τις εικόνες 1 έως 7 και τις αντιστοιχίζουμε με τις παρακάτω φράσεις βάζοντας τον κατάλληλο αριθμό στα κουτάκια:

Υπήρχε στα σπίτια από τα πανάρχαια χρόνια μέχρι σήμερα, για να αποθηκεύουν τρόφιμα, λάδι ή κρασί.

Μ' αυτόν δημιουργούμε τα υφαντά.

Λέγεται ρόπτρο και το βλέπουμε ακόμη και σήμερα στις πόρτες κάποιων σπιτιών.

Με μεγάλο κόπο και επιμονή οι αγρότες έχτιζαν στις πλαγιές των βουνών «πεζούλες», για να μπορούν να καλλιεργήσουν τα φυτά τους.

Τα σπίτια «σκαρφάλωναν» στις κορυφές των βουνών, για να προφυλάσσονται από τις εχθρικές επιδρομές.

Στους γάμους μαζεύονταν οι κάτοικοι του τόπου και γλεντούσαν χορεύοντας και τραγουδώντας.

Με τις ίδιες βελονιές, με τα ίδια χρώματα, η κάθε κεντήστρα έφτιαχνε το δικό της σχέδιο.

2 Συζητάμε για τις εικόνες 1 έως 7:

- ✓ Πού έχουμε συναντήσει παρόμοιες εικόνες;
- ✓ Σήμερα έχουμε τέτοιες συνήθειες; Είναι σε κάτι διαφορετικές;

3 Από τη γιαγιά στην εγγονή και... «πάει λέγοντας»

Τα παλιά χρόνια σ' έναν τόπο:

- ✓ μια νέα κοπέλα παντρευόταν περίπου όπως η μαμά της, η γιαγιά, η προγιαγιά και η προ-προγιαγιά της. Ποιος να 'ταν αυτός ο τρόπος;
- ✓ τα σπίτια χτίζονταν σχεδόν με τον ίδιο τρόπο για πολλούς αιώνες. Πώς χτίζονταν στον τόπο μας;

✓ τραγουδούσαν τα ίδια τραγούδια για πολλούς αιώνες. Γνωρίζουμε κάποια τραγούδια του τόπου μας;

Συζητάμε, γράφουμε στο σημειωματάριό μας πώς αυτές οι συνήθειες «παραδίνονταν» από τη μια γενιά στην άλλη και ανακοινώνουμε τα συμπεράσματά μας.

Συζητάμε τι να σημαίνει η λέξη «παράδοση».

4 Συζητάμε τις λέξεις:

δημοτικά
τραγούδια

παραδοσιακές
συνταγές

παροιμίες

λαϊκή τέχνη

έθιμα

5

Ένα βήμα πιο πέρα

Παρουσιάζουμε ένα έθιμο του τόπου μας.

Πού θα ψάξουμε; Ποιον θα ρωτήσουμε; Πώς θα το παρουσιάσουμε; Σχεδιάζουμε τα βήματά μας και τα γράφουμε στο σημειωματάριό μας.

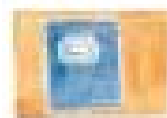

Αξίζει να διαβάσουμε

Τα παλιότερα χρόνια, τότε που δεν υπήρχαν ακόμα εργοστάσια, οι άνθρωποι αναγκάζονταν να κατασκευάζουν μόνοι τα ρούχα τους και άλλα χρήσιμα αντικείμενα. Σιγά σιγά κάποιοι έγιναν τεχνίτες. Κατασκεύαζαν σπίτια, δρόμους, γεφύρια,

κοσμήματα κ.λπ. Για να διδαχτούν δεν πήγαιναν σε σχολές, αλλά κοντά σε παλιότερους τεχνίτες. Ο ένας μάθαινε στον άλλον τα τραγούδια του τόπου του, τους χορούς, τον τρόπο που καλλιεργούσαν τα φυτά τους, πού και πώς μαγείρευαν και άλλες συνήθειες τους. Έτσι, ο τρόπος που ζούσαν, που ντύνονταν, που χόρευαν, μεταδιδόταν από στόμα σε στόμα, από τον παππού και τη γιαγιά στα εγγόνια και δεν άλλαζε εύκολα. Αυτή είναι η παράδοση. Οι άνθρωποι ενός τόπου κρατούσαν τις παραδόσεις τους για πολλά χρόνια.

Πολλές από τις παραδόσεις, τις συνήθειες δηλαδή των παλιότερων, διατηρούμε κι εμείς σήμερα, παρόλο που ο τρόπος ζωής μας έχει πια αλλάξει πολύ.

4*, 5, 6

Κεφάλαιο 4

Ο πολιτισμός σε κάθε βήμα

Πάμε μια βόλτα στον τόπο που ζούμε. Αν προσέξουμε, πολλές γωνιές του διηγούνται μια δική τους ιστορία. Η μία ενώνεται με την άλλη μ' ένα μίτο, κι όλες μαζί οι ιστορίες κάνουν τη μεγάλη ιστορία του τόπου μας και των ανθρώπων της, παλιών και νέων.

1

Σαν το Θησέα
πιάνω το μίτο
και ξαναγυρνώ
πίσω στο χρόνο.

**Βλέπω εκκλησιές
βυζαντινές,
χτισμένες ίσως με
εντολή κάποιου
αυτοκράτορα,**

**όπου ακούγονται και σήμερα οι
ίδιες ψαλμωδίες...**

**...ψηλά στους λόφους τα τείχη,
απομεινάρια κάστρων, που θυμί-
ζουν πολέμους με κατακτητές...**

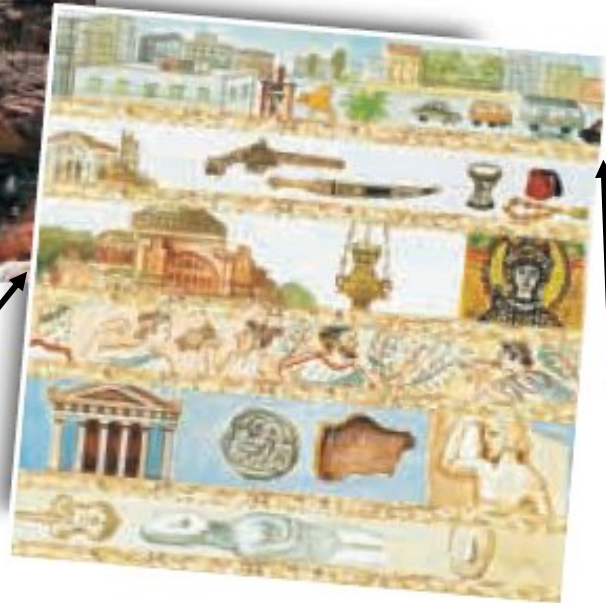

**«Δέκα παλικάρια
στήσανε χορό
σου Καραϊσκάκη
το κονάκι...»**

**...και τα πλακόστρωτα,
που πάνω περπατώ,
έχουν και αυτά
την ιστορία τους...**

σήμερα

πιο παλιά

...και τα κομμάτια της σκαμμένης γης, ξαναφέρανε στο φως αρχαία θεμέλια σπιτιών, λουτρά, ναούς και αγορές...

Μνημείο
των χαμένων
πατρίδων

**...νεότερα μνημεία και
αγάλματα, που φτιάχτηκαν
για να θυμίζουν όσα οι
άνθρωποι της πόλης μου
δεν θέλουν να ξεχάσουν...**

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ 1900-1971

**Εδώ κολλάμε μια φωτογραφία του
τόπου μας.**

**...και βέβαια, οι ίδιοι οι άνθρωποι.
Άνθρωποι απ' όλη τη γη, παίζουν
κι ακούν τη δική τους μουσική,
μιλούν τη δική τους γλώσσα...**

**...όμως μπορούμε να συνεννοού-
μαστε μαζί τους με χίλιους τρόπους.
Μαθαίνουμε τις συνήθειές τους
συνεργαζόμαστε, αναζητούμε
λύσεις για τα προβλήματά μας...**

Εδώ κολλάμε μια φωτογραφία με ανθρώπους του τόπου μας.

...συνηθίζουμε να σεβόμαστε τους ανθρώπους που διαφέρουν και να

βοηθάμε όσους έχουν ανάγκη...

**ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ
ΣΤΑ ΕΜΠΟΔΙΖΟΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ**

...ξέρουμε ότι όλα όσα έγιναν και κάνουν σήμερα το δικό μας πολιτισμό, δημιουργήθηκαν με τη συνεργασία των ανθρώπων...

**Ο Δρομέας,
του Κ. Βαρώτσου,
Ένα έργο τέχνης
που βρίσκεται
στην Αθήνα**

...τα έργα τέχνης, παλιά και σημερινά, που ομορφαίνουν την πόλη μας...

...όλα αυτά που κάποιοι φρόντισαν να μη χαθούν περνώντας τα χρόνια σήμερα ολοζώντανα μιλούν...»

Κρατική Ορχήστρα Αθηνών

Μια καλοκαιρινή νύχτα η παραδοσιακή μουσική συναντά τη συμφωνική δημιουργία.

**ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ 2004
ΩΔΕΙΟ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ**

**Σάββατο 21 Αυγούστου 2004
Παρασκευή 27 Αυγούστου 2004**

✓ Συζητάμε σε ποιες εποχές είναι πιθανό να κατασκευάστηκαν όσα βλέπει ο Ορφέας στην πόλη του. Όπου χρειάζεται, ζητού-

με τη βοήθεια του δασκάλου μας.

✓ Στον τόπο όπου κατοικούμε υπάρχουν απομεινάρια αυτών των εποχών; Τι γίνεται σήμερα εκεί;

✓ Σχεδιάζουμε μια μικρή διαδρομή σε μέρη του τόπου μας που αξίζει να γνωρίσουμε καλύτερα.

2 Στο σημερινό πολιτισμό μας, με ποιους τρόπους μπορούμε...

✓ να προστατεύσουμε τα παιδιά από τη βία;

✓ να βοηθήσουμε κάποιον άρρωστο που δεν έχει χρήματα για τη θεραπεία του;

✓ να φροντίσουμε για τα αδέσποτα ζώα;

✓ να προστατευτούμε από τους κακοποιούς;

Αξίζει να διαβάσουμε

Στον τόπο μας ζούσαν άνθρωποι από πολύ παλιά. Πολλά από τα δημιουργήματά τους εξαφανίστηκαν. Άλλα σώζονται μέχρι σήμερα. Αυτά τα παλαιότερα έργα, μαζί με τα σημερινά και μαζί με τη γλώσσα και τις συνήθειες μας, αποτελούν τον πολιτισμό μας. Έτσι, στον τόπο που ζούμε, καθημερινά συναντάμε έργα του πολιτισμού παλιότερων εποχών, αλλά και σημερινά. Τον πολιτισμό μας φανερώνει ακόμη, εκτός από τα έργα, και η καθημερινή μας συμπεριφορά.

7

Το 2004 διοργανώσαμε με επιτυχία στη χώρα μας τους Ολυμπιακούς και τους Παραολυμπιακούς αγώνες.

❄ Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί αγώνες από τους Ολυμπιακούς αγώνες στην αρχαία Ελλάδα;

❄ Γιατί, άραγε, είναι σημαντικό να αθλούμαστε;

Ολυμπιακοί αγώνες στα αρχαία χρόνια

1 Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι ο άνθρωπος πρέπει να ασκεί το μυαλό και το σώμα του. Πώς το πετύχαιναν αυτό;

2 Το μακρύ ταξίδι των Ολυμπιακών αγώνων ξεκινά το 776 π.Χ. στην Ολυμπία. Οι Ολυμπιακοί αγώνες γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια και διαρκούσαν πέντε ημέρες. Στη διάρκεια των αγώνων οι Έλληνες από όλες τις πόλεις έκαναν εκεχειρία: σταματούσαν δηλαδή τους πολέμους και βρίσκονταν μαζί ενωμένοι.

«Όπως την ημέρα δεν υπάρχει πιο ζεστό και πιο φωτεινό αστέρι

στον ουρανό από τον ήλιο, ομοίως δεν υπάρχει μεγαλύτερη αθλητική συνάντηση από αυτή των Ολυμπιακών Αγώνων»

Πίνδαρος, 5ος π.Χ. αιώνας

Διαβάζουμε τους στίχους του Πινδάρου. Οι αγώνες βοήθησαν ώστε οι Έλληνες να νιώσουν ενωμένοι. Ήταν πολύ σημαντική εκδήλωση. Πώς το ερμηνεύουμε αυτό; Είναι το ίδιο σήμερα;

3 Γνωρίζουμε αγωνίσματα που γίνονται στους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες; Ποιο από αυτά μας αρέσει περισσότερο;

4 Οι Ολυμπιονίκες έπαιρναν ως βραβείο ένα στεφάνι αγριελιάς, τον κότινο, και γνώριζαν πολλές τιμές. Οι συμπολίτες τους γκρέμιζαν μέρος από τα τείχη της πόλης τους για να περάσουν.

✓ Πώς τιμάμε σήμερα τους ολυμπιονίκες;

5

Συζητάμε αυτά που λένε ο πολίτης και ο αθλητής.

Μπορούμε να βρούμε ομοιότητες ανάμεσα στην καθημερινή ζωή των πολιτών και στον αθλητισμό;

✓ Αντιστοιχούμε στον πίνακα της επόμενης σελίδας τις φράσεις που ταιριάζουν.

A Ένας αθλητής της αρχαίας Αθήνας μάς μιλάει	B Ένας αθλητής της αρχαίας Ελλάδας μάς μιλάει
<p>Στο σχολείο έμαθα να γυμνάζω το σώμα μου. ●</p> <p>Προσπαθώ συνεχώς να γίνομαι καλύτερος. ●</p> <p>Σέβομαι τους κανόνες της πόλης μου. ●</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Καθημερινά προπονούμαι και βελτιώνομαι για να κερδίζω τον αγώνα μόνο με τις δικές μου δυνάμεις. ● Δεν παραβαίνω τους κανονισμούς του αγώνα. ● Στον αγώνα είναι απαραίτητο να χρησιμοποιώ εκτός από το σώμα μου και το νου μου.

Σύγχρονοι Ολυμπιακοί αγώνες

6 Αφού πέρασαν 12 περίπου αιώνες από τότε που άρχισαν, οι Ολυμπιακοί αγώνες καταργήθηκαν το 393 μ.Χ. Το 1896 οι Ολυμπιακοί αγώνες διοργανώθηκαν ξανά στην Αθήνα ύστερα από προσπάθειες του Γάλλου Πιερ Ντε Κουμπερτέν και του Δημήτρη Βικέλα.

Σημαία των Ολυμπιακών αγώνων

✓ Τι συμβολίζουν οι πέντε κύκλοι;

7 Συζητάμε αν οι λέξεις της καρτέλας χαρακτηρίζουν τους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες. Βλέπε επόμενη σελίδα.

**συμμετοχή, προσπάθεια,
ειρήνη, τίμιος συναγωνισμός,
συναδέλφωση, φιλία, γιορτή**

8

✓ Στους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004 πέρασε η ολυμπιακή φλόγα από τον τόπο μας;

✓ Τι θα ένιωθες αν ήσουν εσύ ο λαμπαδηδρόμος;

9 Από το 1896 οι Ολυμπιακοί Αγώνες διοργανώθηκαν στις παρακάτω πόλεις:

Αθήνα (Ελλάδα) 1896

Παρίσι (Γαλλία) 1900

Σαιντ Λούις (ΗΠΑ) 1904

Λονδίνο (Μεγάλη Βρετανία) 1908

Στοκχόλμη (Σουηδία) 1912
Αμβέρσα (Βέλγιο) 1920
Παρίσι (Γαλλία) 1924
Άμστερνταμ (Ολλανδία) 1928
Λος Άντζελες (ΗΠΑ) 1932
Βερολίνο (Γερμανία) 1936
Λονδίνο (Μεγάλη Βρετανία) 1948
Ελσίνκι (Φιλανδία) 1952
Μελβούρνη (Αυστραλία) 1956
Ρώμη (Ιταλία) 1960
Τόκιο (Ιαπωνία) 1964
Πόλη του Μεξικού (Μεξικό) 1968
Μόναχο (Γερμανία) 1972
Μόντρεαλ (Καναδάς) 1976
Μόσχα (Ρωσία) 1980
Λος Άντζελες (ΗΠΑ) 1984
Σεούλ (Κορέα) 1988
Βαρκελώνη (Ισπανία) 1992
Ατλάντα (ΗΠΑ) 1996
Σίδνεϊ (Αυστραλία) 2000
Αθήνα (Ελλάδα) 2004
Πεκίνο (Κίνα) 2008

Λονδίνο (Μεγάλη Βρετανία) 2012

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- α)** Με τη βοήθεια του δασκάλου μας, βρίσκουμε τις παραπάνω πόλεις και χώρες στον παγκόσμιο χάρτη.
- β)** Ποιες χρονιές δεν έγιναν Ολυμπιακοί αγώνες; Ερευνούμε για ποιους λόγους συνέβη αυτό.

25 Αυγούστου 2004
August 2004
19:00

609 Στίβος
Ολυμπιακό Στάδιο
Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο
Αθήνας
Athletics
Olympic Stadium
Athens Olympic Sports
Complex

Θύρα	Διάδρομος	Σειρά	Θέση
Gate	Aisle	Row	Seat
24	224	9	27

10

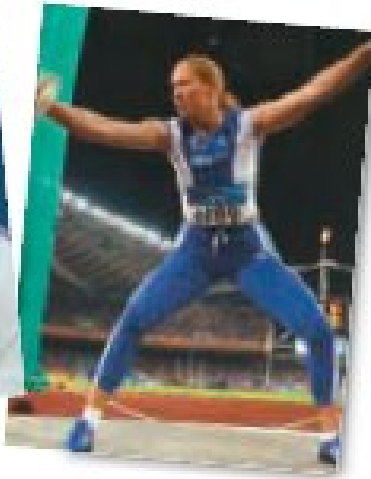

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
HELLAS

2004 Σπ. Λούιhs

€ 0,03

Σπύρος Λούιhs, ολυμπιονίκης στο
μαραθώνιο το 1896, στην Αθήνα

Τι χρειάζεται για να κερδίσει κανείς το χρυσό μετάλλιο;

...Αυτοσυγκέντρωση, πολλή προπόνηση, σκληρή δουλειά, απομόνωση... και διάβασμα, πολύ διάβασμα...

**Αθανασία Τζουμελέκα,
χρυσή Ολυμπιονίκης στο βάδην,
2004. (Συνέντευξη στο περιοδικό
Ταχυδρόμος, 28/8/2004)**

α) Αθλήτριες και αθλητές της χώρας μας σημείωσαν σημαντικές επιτυχίες και κατέκτησαν αρκετά ολυμπιακά

μετάλλια. Γνωρίζουμε κάποιους από αυτούς;

β) Ποιο να είναι, άραγε, το καθημερινό πρόγραμμα ενός ολυμπιονίκη;

γ) Τι θα λέγαμε σ' έναν αθλητή που αγωνίστηκε, αλλά τερμάτισε τελευταίος;

**ATHENS
2004**

8

Παραολυμπιακοί αγώνες

11

Σήμα της Παραολυμπιακής Επιτροπής

Παραολυμπιακοί αγώνες: Παρά (μαζί, κοντά δίπλα) + Ολυμπιακοί, δηλαδή τελούνται μαζί με τους Ολυμπιακούς αγώνες κι έχουν την ίδια αξία.

Οι Παραολυμπιακοί αγώνες είναι η μεγαλύτερη αθλητική διοργάνωση στον κόσμο μετά τους Ολυμπιακούς. Συμμετέχουν αθλητές με αναπηρίες. Πραγματοποιήθηκαν για πρώτη φορά στην Αγγλία το 1948.

**Χαρακτηρίζουν
τους Παραολυμπιακούς
αγώνες**

**δύναμη, προσπάθεια,
θέληση, επιμονή,
αξιοπρέπεια,
αγάπη για τη ζωή**

α) Τι θα γράφαμε σε ένα συγχαρητήριο τηλεγράφημα προς κάποια αθλήτρια ή κάποιον αθλητή που συμμετείχε στους Παραολυμπιακούς αγώνες;

β) Πολλά από τα αγωνίσματα είναι ίδια με αυτά των Ολυμπιακών αγώνων. Υπάρχουν όμως και μερικά που γίνονται μόνο στους Παραολυμπιακούς αγώνες. Ένα από αυτά είναι το άθλημα «μπότσια». Τι γνωρίζουμε για το άθλημα αυτό;

**Ημερήσιο
Εισιτήριο**

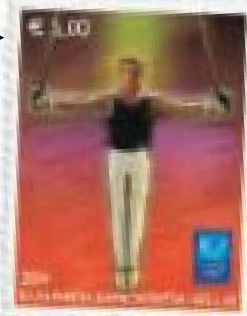

9

Μοιραζόμαστε το παιχνίδι,
διασκεδάζουμε, γυμνάζουμε το
σώμα μας, προσπαθούμε

12

€ 5,00

2004
ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
HELLAS

2004

€ 0,05

HELLAS ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Συζητάμε για τα ατομικά αθλήματα που γνωρίζουμε. Χρειάζεται να πιστεύουμε ότι θα γίνουμε πρωταθλητές για να ασχοληθούμε με κάποιο άθλημα;

13

Σ' ένα ομαδικό άθλημα συνεργάζονται πολλοί αθλητές και μοιράζονται την προσπάθεια. Συζητάμε για ομαδικά αθλήματα που γνωρίζουμε.

✓ Τι νιώθουμε όταν παίζουμε ένα ομαδικό παιχνίδι;

14

Ορισμένοι αθλητές και αθλήτριες για να νικήσουν παίρνουν απαγορευμένες ουσίες. Κάνουν καλό στην υγεία τους;
✓ Πόσο ταιριάζει η συμπεριφορά τους με όσα χαρακτηρίζουν τους Ολυμπιακούς αγώνες στην αρχαία Ελλάδα και τον πολιτισμό μας;

Μήπως θα έπρεπε, τελικά, όλοι όσοι συμμετέχουν στους αγώνες να παίρνουν βραβείο; Εσείς τι λέτε;

15

Ένα βήμα πιο πέρα

Στην αρχαία Ελλάδα στους Δελφούς, στην Αθήνα και αλλού, εκτός από τους αθλητικούς αγώνες διεξάγονταν και μουσικοί, ποιητικοί και

**θεατρικοί αγώνες. Πού θα ψάξουμε;
Ποιον θα ρωτήσουμε; Σχεδιάζουμε
τα βήματά μας.**

Αξίζει να διαβάσουμε

Οι αρχαίοι Έλληνες μορφώνονταν για να ασκούν το νου τους και γυμνάζονταν για να ασκούν το σώμα τους. Έπαιρναν μέρος σε πολλούς αθλητικούς αγώνες. Πιο σημαντικόι ήταν οι Ολυμπιακοί αγώνες, που γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια στην Ολυμπία. Εκεί, Έλληνες από όλες τις πόλεις άφηναν τα όπλα και ειρηνικά, με σεβασμό στους κανόνες, συμμετείχαν και συναγωνίζονταν σε διάφορα αθλήματα με βραβείο ένα στεφάνι από αγριελιά, τον κότινο.

Σήμερα, αθλήτριες και αθλητές από όλο τον κόσμο συμμετέχουν

στους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς αγώνες, που διοργανώνονται κάθε τέσσερα χρόνια σε διαφορετικές πόλεις και χώρες της γης. Άνθρωποι με διαφορετική γλώσσα, διαφορετικές συνήθειες, διαφορετικές θρησκείες και από διαφορετικούς πολιτισμούς συμμετέχουν ειρηνικά σε μια μεγάλη γιορτή.

10

Ανασκόπηση

1

Αξίζει να διαβάσουμε... και να συμπληρώσουμε

Πολιτισμός είναι όλα αυτά που δημιούργησαν οι άνθρωποι που έζησαν στον τόπο μας από τα αρχαία χρόνια, αλλά και αυτά που θα αφήσουμε εμείς στις επόμενες γενιές, όπως η γλώσσα που μιλάμε, οι συνήθειες μας κ.ά. Οι Έλληνες ανέπτυξαν σπουδαίο πολιτισμό από την αρχαιότητα.

Οι αρχαίοι Έλληνες συμμετείχαν σε συγκεντρώσεις και συζητήσεις στην αγορά.

Τους ενδιέφερε η μόρφωση των παιδιών. Πήγαιναν στο θέατρο για να διασκεδάσουν και να μορφωθούν. Πώς ήταν το θέατρο;

Οι Ολυμπιακοί αγώνες ήταν ένα μεγάλο αθλητικό γεγονός της αρχαίας Ελλάδας που ένωνε όλους τους Έλληνες. Ήταν κομμάτι του πολιτισμού τους. Πού γίνονταν, πότε και ποιο ήταν το έπαθλο;

Σήμερα οι Ολυμπιακοί και οι Παραολυμπιακοί αγώνες είναι το μεγαλύτερο παγκόσμιο αθλητικό γεγονός. Αθλητές απ' όλο τον κόσμο βρίσκονται μαζί και αγωνίζονται. Είναι τιμή για έναν αθλητή να συμμετέχει σ' αυτούς. Είναι μια μεγάλη γιορτή του αθλητισμού και του πολιτισμού.

Παράδοση είναι οι συνήθειες, τα έθιμα, τα τραγούδια, οι χοροί και άλλα που παραδίδονται προφορικά από γενιά σε γενιά. Σήμερα ο τρόπος ζωής έχει αλλάξει, συνεχίζουμε όμως να έχουμε πολλά έθιμα που υπάρχουν από παλιά. Ποια έθιμα;

2 Βασικό λεξιλόγιο

πολιτισμός, εκπαίδευση, συμπόσια, τέχνες, θέατρο, Ολυμπιακοί αγώνες, κότινος, αγωνίσματα, ολυμπιακή φλόγα, λαμπαδηδρόμος, μετάλλια, ολυμπιονίκες, Παραολυμπιακοί αγώνες, παράδοση, συνήθειες, έθιμα, τραγούδια, χοροί, τρόπος ζωής, συμπεριφορά

3

Πηγαίνουμε στη «ζωγραφιά από λέξεις» και συμπληρώνουμε.

4

Πώς φτάσαμε ως εδώ;

Τι μας άρεσε;

Τι μας δυσκόλεψε;

**Τι θέλουμε να κρατήσουμε
από όσα μελετήσαμε;**

Πώς τα μελετήσαμε;

Τι άλλο θα θέλαμε να μελετήσουμε;

**Δραστηριότητες
της Ανασκόπησης**

Ενότητα 8 Επικοινωνούμε και ενημερωνόμαστε

Μια «ζωγραφιά από λέξεις»

Οι άνθρωποι καθημερινά

επικοινωνούμε
με

ενημερωνόμαστε
από

τα Μ. Μ. Ε.

είναι

.....

λέξεις

τις κινήσεις
του σώματος

οι εφημερίδες
και τα περιοδικά

το ραδιόφωνο

Κεφάλαιο 1 Επικοινωνούμε και ενημερωνόμαστε

- Να τηλεφωνήσουμε στο θείο Γιώργο για χρόνια πολλά.
- Μήπως να του στείλουμε ευχές με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο;
- Και γιατί δεν πάμε σπίτι του, να του ευχηθούμε από κοντά;
- ❄ Γιατί είναι ανάγκη να επικοινωνούμε;
- ❄ Με ποιους τρόπους επικοινωνούμε;

Επικοινωνούμε έτσι...

- 1 Οι άνθρωποι επικοινωνούμε με διάφορους τρόπους.
 - ✓ Ποιους τρόπους παρουσιάζουν οι εικόνες της επόμενης σελίδας;
 - ✓ Λέμε κι άλλους τρόπους που γνωρίζουμε.

2 α) Ο Ορφέας μάς έστειλε ένα μήνυμα γραμμένο σε «μυστικό κώδικα».

Εοιυμμαεινχοαsr

⇒ Είναι εύκολο να καταλάβουμε τι μας λέει στο μήνυμα του ο Ορφέας; Γιατί;

76 / 132-133

- ✓ Για να διαβάσουμε το μυστικό μήνυμα, αρκεί να βάλουμε κάτω από κάθε γράμμα έναν αριθμό από το 1 έως το 15.
- ✓ Γράφουμε πρώτα τα γράμματα που αντιστοιχούν στους μονούς αριθμούς στη γραμμή του παρακάτω πίνακα που έχει τίτλο «Η λύση του κώδικα». Συνεχίζουμε γράφοντας τα γράμματα που αντιστοιχούν στους ζυγούς αριθμούς.

Γράμματα: Ε ο ι υ μ μ α ε ι ν χ ο α ς ρ

Αριθμοί: 1 2 6 15

Η λύση του κώδικα: μ χ ς

⇒ Ποιο είναι το μήνυμα που μάς έστειλε ο Ορφέας;

Όσα είναι γραμμένα σ' αυτούς τους δίσκους κανένας δεν κατάφερε να τα διαβάσει μέχρι σήμερα...

夏天

...μπορούν να τα διαβάσουν όσοι ξέρουν κινέζικα.

β) Ένας άλλος κώδικας είναι τα σύμβολα των Μαθηματικών (π.χ. =, +, -, <, >, κ.λπ.)

3 «Τα λόγια ξεχνιούνται, τα γραπτά μένουν»

α) Δύο από μας συζητούν για κάποιο βιβλίο ή περιοδικό που διάβασε ο ένας και προτείνει στον άλλον να το διαβάσει κι αυτός. Ο άλλος ρωτά για το θέμα του, τους ήρωες, τις εικόνες του κ.λπ. Οι υπόλοιποι παρακολουθούμε το διάλογο.

β) Αποφασίζουμε να στείλουμε γράμμα με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail) σ' ένα φίλο μας, για να του προτείνουμε να διαβάσει κι εκείνος το συγκεκριμένο βιβλίο η περιοδικό.

Γράφουμε στον πίνακα της τάξης μας την επιστολή μας.

4

Κανόνες επικοινωνίας

Όταν επικοινωνούμε, ακολουθούμε κανόνες. Βρίσκουμε μερικούς κανόνες που είναι ανάγκη να ακολουθούμε όταν:

✓ μιλάμε σε κάποιον

π.χ. όταν διηγούμαστε στη γιαγιά μας την επίσκεψη μας σε ένα μουσείο

✓ ακούμε κάποιον να μιλάει

π.χ. όταν μια συμμαθήτριά μας διηγείται μια ιστορία.

1

...επικοινωνούμε κι αλλιώς

5

«Μιλάμε» και με τις εκφράσεις του προσώπου μας.

✓ Γράφουμε κάτω από κάθε εικόνα τη λέξη που ταιριάζει: Βλέπε προηγούμενη σελίδα.

οργή

λύπη

αγάπη

6

Φανταζόμαστε ότι δεν μπορούμε να μιλήσουμε.

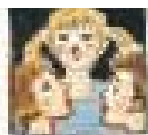
Επιλέγουμε ένα από τα παρακάτω συναισθήματα και βρίσκουμε όσους τρόπους μπορούμε για να το παρουσιάσουμε στις άλλες ομάδες.

✓ Χρησιμοποιούμε το σώμα μας, τα χέρια μας, το πρόσωπό μας κ.λπ.

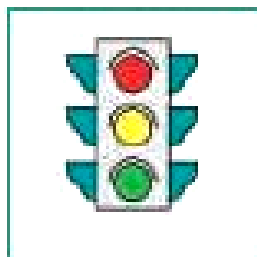
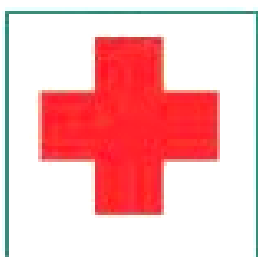
Τα συναισθήματα είναι:

χαρά, ντροπή, πόνος, λύπη, τρόμος

7

Τι μας «λένε» τα σύμβολα της επόμενης σελίδας;.

Αξίζει να διαβάσουμε

Καθημερινά ερχόμαστε σε επαφή με άλλους ανθρώπους, ανταλλάσσουμε απόψεις, πληροφορίες και μηνύματα, συμφωνούμε, διαφωνούμε, εξηγούμε, συνεργαζόμαστε, λέμε αστεία. Για να μπορούμε να επικοινωνούμε, χρησιμοποιούμε τους ίδιους κώδικες, π.χ. μιλάμε την ίδια γλώσσα. Ακόμη, ακολουθούμε κάποιους κανόνες. Για παράδειγμα, όταν διηγούμαστε ένα γεγονός στους φίλους μας, περιγράφουμε με ακρίβεια όλα όσα συνέβησαν, χρησιμοποιούμε τις κατάλληλες λέξεις, αλλάζουμε τον τόνο της φωνής μας

όπου χρειάζεται, χρησιμοποιούμε τα χέρια μας ή το σώμα μας.

Επικοινωνούμε, λοιπόν, με διάφορους τρόπους. Με λέξεις, όταν μιλάμε, γράφουμε, τραγουδάμε, διαβάζουμε. Χωρίς λέξεις, με τα μάτια μας, με τις εκφράσεις του προσώπου μας, με τα χέρια μας, με όλο μας το σώμα, ακόμη και με σύμβολα.

Με την επικοινωνία οι άνθρωποι ανταλλάσσουμε ιδέες, μορφωνόμαστε, ερχόμαστε πιο κοντά, έχουμε καλύτερες σχέσεις. Για να επικοινωνούμε καλύτερα, αποφασίσαμε να εργαζόμαστε σε ομάδες στην τάξη μας.

2

Κεφάλαιο 2 Ξεπερνάμε τις δυσκολίες στην επικοινωνία

Με τον αδερφό της Μαρίνας που γεννήθηκε με προβλήματα στην ακοή, είμαστε φίλοι και παίζουμε συχνά όλοι μαζί.

❄ Πώς επικοινωνούμε με κάποιον που δεν μπορεί να δει, να ακούσει ή να μιλήσει;

1 Δυσκολευτήκαμε ποτέ να επικοινωνήσουμε; Για ποιους λόγους; Διηγούμαστε την ιστορία.

Πώς θα κάνω ανάληψη από αυτό το μηχάνημα;

ΑΤΕnet 24 ώρες εξυπηρέτηση

**Πρέπει να
πάρω τα
e-mail μου...**

**Δεν
καταλαβαίνω
τι λες.**

2

**Τι προβλήματα
αντιμετωπίζει όταν**

προσπαθεί να επικοινωνήσει:

- ✓ ένας ηλικιωμένος άνθρωπος με ένα νεαρό;**
- ✓ ένα μωρό με τη μητέρα του;**
- ✓ ένας άνθρωπος που δεν μπορεί να δει, να ακούσει ή να μιλήσει με όλους εμάς;**
- ✓ ένας άνθρωπος που δε γνωρίζει να γράφει και να διαβάζει;**
- ✓ ένας άνθρωπος που δε γνωρίζει να χρησιμοποιεί την τεχνολογία,**

δηλαδή τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, το κινητό τηλέφωνο, τα αυτόματα μηχανήματα έκδοσης εισιτηρίων, τα αυτόματα μηχανήματα των τραπεζών κ.λπ.;

✓ ένας άνθρωπος που δε γνωρίζει ξένες γλώσσες και θέλει να επισκεφθεί μία άλλη χώρα;

Επιλέγουμε ένα από τα παραπάνω θέματα. Συζητάμε πώς μπορούν να ξεπεραστούν τα προβλήματα αυτά.

3 Οι άνθρωποι που δε βλέπουν, δεν μπορούν να διαβάσουν ένα βιβλίο ή ένα περιοδικό από αυτά που διαβάζουμε εμείς. Πώς πρέπει, λοιπόν, να τυπωθούν για να μπορούν να τα διαβάσουν αυτοί;

4 Τα άτομα που έχουν προβλήματα στην ακοή και στην ομιλία επικοινωνούν μαζί μας

με τη νοηματική γλώσσα και διαβάζοντας τα χείλη μας.

α) Κλείνουμε καλά τ' αυτιά μας και προσπαθούμε να καταλάβουμε μία πρόταση που θα μας πει ένας συμμαθητής μας διαβάζοντας τα χείλη του. Πόσο εύκολο είναι;

Το δακτυλικό αλφάβητο προέρχεται από το έργο ΣΕΠΠΕ του Π. Ι. « Νόημα στην Εκπαίδευση»

β) Παρουσιάζουμε στη νοηματική γλώσσα με το δακτυλικό αλφάβητο μία από τις παρακάτω λέξεις:

ΜΗΛΟ

ΓΑΛΑ

ΠΑΙΔΙ

ΦΙΛΟΣ

ΓΛΥΚΟ

5 Κάποιοι συμμαθητές μας δυσκολεύονται, όταν προσπαθούν να διαβάσουν ή να γράψουν. Αυτό συμβαίνει, επειδή μπερδεύουν γράμματα που μοιάζουν στο άκουσμά τους. Ας μπούμε για λίγο στη θέση τους:

- ✓ Ξαναγράφουμε την παρακάτω φράση, γράφοντας αντί για «ε» τον αριθμό 3, αντί για «θ» το γράμμα «φ» και αντί για «ν» το γράμμα «μ».

**«Οι άνθρωποι επικοινωνούμε
καθημερινά»**

.....
.....
.....
.....
.....

✓ Προσπαθούμε να διαβάσουμε την παραπάνω πρόταση. Πόσο εύκολο είναι;

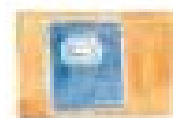
Ανάγνωση με το σύστημα «Μπράιγ»

Αξίζει να διαβάσουμε

Όταν κάποιοι από εμάς έχουμε προβλήματα στην όραση, την ακοή ή την ομιλία, δυσκολευόμαστε στην επικοινωνία. Άνθρωποι σε μεγάλη ηλικία, αρκετές φορές, δεν μπορούν να καταλάβουν τη γλώσσα που μιλούν οι νέοι.

Βρίσκουμε διάφορους τρόπους για να ξεπερνάμε τις δυσκολίες αυτές. Μαθαίνουμε τη νοηματική γλώσσα και επικοινωνούμε με τους ανθρώπους που δεν μπορούν να ακούσουν ή να μιλήσουν. Γράφουμε βιβλία με κατάλληλο τρόπο, όπως με το σύστημα «Μπράιγ», ώστε να μπορούν να τα διαβάζουν οι τυφλοί.

3

Κεφάλαιο 3

Ενημέρωση με χίλιους τρόπους

Πώς πληροφορούμαστε αμέσως το αποτέλεσμα του αγώνα της εθνικής μας ομάδας ποδοσφαίρου, όταν αγωνίζεται σε μια άλλη χώρα;
Πώς ενημερωνόμαστε σήμερα;
❄ Πώς ενημερώνονταν οι άνθρωποι παλιότερα για όσα συνέβαιναν;

Η ενημέρωση σήμερα

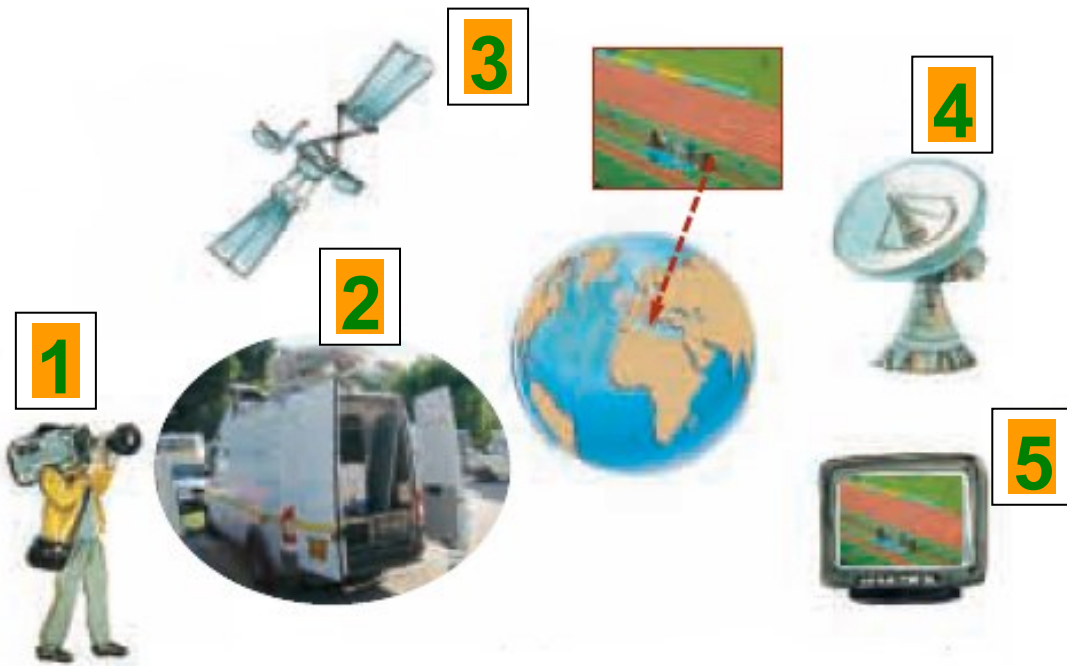
1 α) Διαβάζουμε το κείμενο. Πώς άραγε η περιπέτεια των παιδιών μαθεύτηκε σε όλη τη χώρα, και μάλιστα τόσο γρήγορα; Βλέπε επόμενη σελίδα.

Η ΑΠΟΨΙΣ

Η περιπέτεια των παιδιών έλαβε τέλος. Μέχρι το βράδυ όλα είχαν γυρίσει στα σπίτια τους. Οι γονείς τους τα υποδέχτηκαν με αγκαλιές και φιλιά. Δεν ήταν όμως μόνο οι γονείς που ανησύχησαν, αλλά και όλοι σχεδόν οι Έλληνες, αφού η είδηση είχε διαδοθεί στη χώρα σαν αστραπή.

β) Συζητάμε για ένα γεγονός που συνέβη κάπου μακριά και εμείς το μάθαμε σχεδόν αμέσως. Πώς ενημερωθήκαμε;

2 Σήμερα τα νέα μεταδίδονται πολύ γρήγορα σαν να είναι ο κόσμος μια γειτονιά.

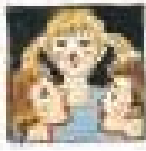

 Παρατηρούμε την εικόνα και συζητάμε πώς τα παιδιά ενημερώνονται για τους Ολυμπιακούς αγώνες, που γίνονται τόσο μακριά από τη χώρα τους. Κάθε πρόταση αντιστοιχεί σε μία από τις παραπάνω εικόνες. Γράφουμε στα τετράγωνα τους αντίστοιχους αριθμούς: Βλέπε επόμενη σελίδα.

- Ο δορυφόρος στέλνει το σήμα στην κεραία του τηλεοπτικού σταθμού.
- Ο εικονολήπτης καταγράφει το γεγονός, με την τηλεοπτική κάμερα.
- Η εικόνα από το φορηγάκι του τηλεοπτικού σταθμού στέλνεται στο δορυφόρο.
- Η κεραία μας λαμβάνει το σήμα κι έτσι παρακολουθούμε το γεγονός από την τηλεόραση.
- Η εικόνα από την τηλεοπτική κάμερα πηγαίνει στο φορηγάκι του τηλεοπτικού σταθμού.

3 Εκτός από την τηλεόραση, με ποιους άλλους τρόπους μπορούμε να ενημερωθούμε για το αποτέλεσμα του αγωνίσματος που μας αρέσει;

4

Συζητάμε ποια είναι συνήθως τα θέματα των ειδήσεων που διαβάζουν, ακούν ή παρακολουθούν οι μεγάλοι.

Η ενημέρωση την εποχή του παππού και της γιαγιάς

5

Παρατηρούμε τις εικόνες. Συγκρίνουμε τα σημερινά μέσα ενημέρωσης με αυτά που υπήρχαν την εποχή του παππού και της γιαγιάς.

Ο παππούς του Ορφέα όταν ήταν παιδί.

ασύρματος

ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΝΕΑ

Η ενημέρωση άλλοτε και σήμερα

6

Συμπληρώνουμε τις παρακάτω καρτέλες.

Παλιότερα, οι άνθρωποι ενημερώνονταν με τις εφημερίδες,

.....
.....
.....
.....

Σήμερα ενημερωνόμαστε με τις
εφημερίδες,

.....

.....

.....

.....

7

**Βρίσκουμε το μέσο
ενημέρωσης που ...**

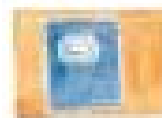
- ✓ **θέλει και το «ΠΟΝΤΙΚΙ» ΤΟΥ...**
- ✓ **μας θέλει απέναντί του να παρακολουθούμε...**
- ✓ **θέλει «τα αυτιά μας ανοιχτά»...**
- ✓ **κυκλοφορεί καθημερινά και διαβάζεται...**
- ✓ **κυκλοφορεί κάθε βδομάδα ή κάθε μήνα...**

Αξίζει να διαβάσουμε

Στις μέρες μας ενημερωνόμαστε γρήγορα, όπου και αν ζούμε, με τις εφημερίδες, το ραδιόφωνο, την τηλεόραση, τα περιοδικά και το διαδίκτυο. Όλα αυτά τα λέμε Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.).

Τα Μ.Μ.Ε. μάς πληροφορούν για όσα συμβαίνουν στον κόσμο, στη χώρα μας, στον τόπο μας. Τα πολλά και διαφορετικά Μ.Μ.Ε. μάς βοηθούν να ενημερωνόμαστε για τα γεγονότα που μας ενδιαφέρουν, με όποιον τρόπο μάς εξυπηρετεί.

4

Κεφάλαιο 4

Μπροστά στην τηλεόραση...

Αν και ήταν Σάββατο, ο Ορφέας και η αδερφή του ξύπνησαν νωρίς νωρίς και στήθηκαν μπροστά στην τηλεόραση για να παρακολουθήσουν την αγαπημένη τους εκπομπή.

❄ Άραγε τι προσέχουμε όταν παρακολουθούμε τηλεόραση;

1

α) Παρατηρούμε την εικόνα της προηγούμενης σελίδας και επιλέγουμε κάποιον από τους ανθρώπους που παρακολουθούν τηλεόραση. Συμπληρώνουμε την πρόταση:

..... βλέπει
τηλεόραση, επειδή

.....

.....

.....

.....

.....

β) Ανακοινώνουμε αυτά που γράψαμε στην τάξη και συζητάμε:

- ✓ Για ποιους λόγους παρακολουθούν τηλεόραση οι μικροί και για ποιους οι μεγάλοι;
- ✓ Ποιοι λόγοι είναι κοινοί σε όλες τις ηλικίες;

2 Τόσα πολλά... πολλά κανάλια και εκπομπές!

Συζητάμε τα παρακάτω θέματα και γράφουμε:

α) Στην τηλεόραση παρακολουθούμε πολλές εκπομπές με διαφορετικά θέματα. Ποια είδη εκπομπών γνωρίζουμε ή έχουμε δει στην τηλεόραση;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

β) Γράφουμε για την αγαπημένη μας εκπομπή.

.....

.....

.....

.....
.....
.....

**γ) Απαντάμε στις ερωτήσεις-
Σχολιάζουμε τις απαντήσεις**

✓ Ενημερώνονται οι γονείς μας για τις ώρες που παρακολουθούμε τηλεόραση;

.....

.....

✓ Πόσες τηλεοράσεις έχουμε στο σπίτι μας;

.....

.....

✓ Προγραμματίζουμε με τους γονείς μας από πριν ποια εκπομπή θα παρακολουθήσουμε και για πόση ώρα;

.....

.....

.....

✓ Συζητάμε με τους γονείς μας αυτά που παρακολουθούμε;

.....
.....
.....

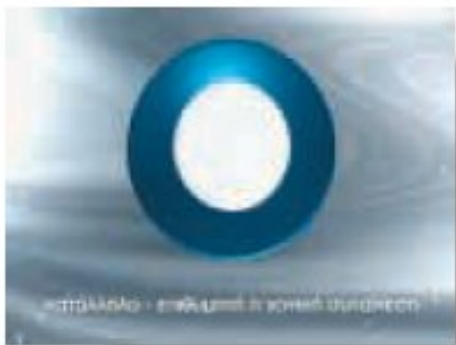
3

κατάλληλο για όλους

κατάλληλο μόνο για ενηλίκους

κατάλληλο - επιθυμητή η γονική συναίνεση

κατάλληλο για
ανηλίκους άνω
των 15 ετών

κατάλληλο -
απαραίτητη
η γονική συναίνεση

α) Συζητάμε τι σημαίνουν τα παραπάνω σήματα.

β) Συναντάμε σκηές ακατάλληλες σε εκπομπές που επιτρέπεται να παρακολουθούμε εμείς τα παιδιά; Τι θα θέλαμε να πούμε γι' αυτό;

Αξίζει να διαβάσουμε

Κάθε μέρα εκατομμύρια άνθρωποι, μικροί και μεγάλοι, βλέπουμε τηλεόραση. Έτσι ενημερωνόμαστε για πολλά πράγματα που συμβαί-

νουν στον κόσμο, μορφωνόμαστε και διασκεδάζουμε.

Οι εκπομπές που προβάλλονται είναι πολλές και έχουν διαφορετικά θέματα. Δεν είναι όμως όλες κατάλληλες να τις παρακολουθούμε εμείς τα παιδιά. Για παράδειγμα, κάποιες προβάλλονται αργά το βράδυ, ενώ άλλες έχουν σκληρές βίας. Υπάρχουν ακόμα και εκπομπές που δεν αξίζει να τις παρακολουθήσει κανείς, μικρός ή μεγάλος.

Όταν αποφασίζουμε να δούμε τηλεόραση, καλό είναι να συζητάμε από πριν με τους γονείς μας για την ώρα και την εκπομπή που θα παρακολουθήσουμε. Αν μπορούμε, την παρακολουθούμε μαζί τους και τη σχολιάζουμε.

5*

Κεφαλαίο 5 Το διαδίκτυο, ένας πολύπλοκος κόσμος!

Η τάξη του Ορφέα ενημερώθηκε από το διαδίκτυο για τα νέα εκπαιδευτικά προγράμματα του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης.

❄ Τι είναι το διαδίκτυο;

1 Ας παίξουμε

Θα χρειαστούμε:

ένα βιβλίο, δύο λευκά φύλλα χαρτί και ένα νήμα με μήκος ένα μέτρο για κάθε μαθητή

ένα μικρό χαρτόνι και ένα νήμα με μήκος δύο μέτρα για κάθε ομάδα

Ακολουθούμε τα παρακάτω βήματα:

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΟΝΟΜΑ:

ΤΙΤΛΟΣ:

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ:

ΑΛΛΟ:

1ο Βήμα

α) Όλοι μας γράφουμε στο ένα φύλλο χαρτί με κεφαλαία γράμματα τη λέξη **«ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ»** και το καρφισώνουμε στην μπλούζα μας. Ο καθένας από μας έγινε... «υπολογιστής». Το βιβλίο που επιλέξαμε θα είναι το «πρόγραμμά» μας...

β) Γράφουμε στο άλλο φύλλο τη λέξη **«ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ»** και από κάτω συμπληρώνουμε:

- ✓ το όνομά μας
- ✓ τον τίτλο του βιβλίου

- ✓ τους συγγραφείς του
- ✓ οτιδήποτε άλλο θέλουμε σχετικά με το βιβλίο

γ) Καρφιτσώνουμε στην μπλούζα μας τις «**ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ**» μας και κρατάμε το βιβλίο στο χέρι μας.

Προσοχή! Όσα γράψαμε στο δεύτερο φύλλο χαρτί είναι οι «πληροφορίες» μας. Προς το παρόν δεν μπορούμε να μιλάμε γι' αυτές με κανέναν στην τάξη!

2ο Βήμα

α) Κόβουμε από το χαρτόνι της ομάδας μία ταινία. Γράφουμε τη φράση «**ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ**», τη διπλώνουμε και κολλάμε τις άκρες της. Ένας από μας τη βάζει στο κεφάλι του σαν στεφάνι και γίνεται ο «**ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ**».

β) Καθένας μας παίρνει το νήμα τού ενός μέτρου και το δίνει στον **«ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ»** της ομάδας του. Ο **«ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ»** κρατάει τη μία άκρη του κι εμείς κρατάμε την άλλη.

Τώρα «συνδεθήκαμε», και όλοι στην ομάδα μας μπορούμε να μιλάμε, να συζητάμε μεταξύ μας, να ανταλλάσσουμε τις «πληροφορίες» μας, να κάνουμε ερωτήσεις, να επικοινωνούμε, γίναμε δηλαδή ένα «δίκτυο» υπολογιστών.

Προσοχή! Η επικοινωνία γίνεται μόνο στην ομάδα μας και μόνο με όσους κρατάνε το νήμα στο χέρι τους.

3ο Βήμα

Ο κάθε «**ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ**» δίνει ένα από τα μεγάλα κομμάτια του νήματος στους άλλους «**ΚΕΝΤΡΙΚΟΥΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ**» μέχρις ότου να συνδεθούν μεταξύ τους όλοι οι **ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ**.

Τώρα όλοι οι «**ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ**» του κόσμου, δηλαδή της τάξης, συνδεθήκαμε και γίναμε το «**ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ**»! Έτσι, όλοι οι μαθητές της τάξης μπορούμε να μιλάμε, να ρωτάμε και να ανταλλάσσουμε τις «πληροφορίες» μας. Προσοχή! Δεν ξεχνάμε πως όσο μιλάμε, πρέπει να κρατάμε το νήμα στο χέρι μας. Αν κάποιος όμως θέλει να σταματήσει να μιλά και να του μιλάνε, αρκεί να αφήσει το νήμα του, δηλαδή να «αποσυνδεθεί» από το «διαδίκτυο».

**Φανταστείτε να συνδεθούν
όλα τα σχολεία του κόσμου!**

2

**Τι νομίζουμε ότι είναι το
διαδίκτυο;**

.....

.....

.....

Αξίζει να διαβάσουμε

Όλοι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές στον κόσμο μπορούν να συνδέονται μεταξύ τους και να αποτελούν το διαδίκτυο. Για να συνδεθούν, χρειάζονται ειδικά καλώδια, τηλεφωνικές γραμμές και δορυφόροι.

Όταν συνδέονται λιγότεροι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, τότε σχηματίζεται ένα μικρότερο δίκτυο. Για παράδειγμα, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές των σχολείων της Ελλάδας συνδέονται μεταξύ τους και αποτελούν το Σχολικό Δίκτυο.

Χρησιμοποιούμε το διαδίκτυο για να επικοινωνήσουμε, να ενημερωθούμε, να βρούμε πληροφορίες, να δούμε εικόνες, να παίξουμε.

Όταν χρησιμοποιούμε το διαδίκτυο, είναι αναγκαίο να γνωρίζουμε και να τηρούμε κάποιους κανόνες. Για παράδειγμα, τα παιδιά έχουμε πάντα δίπλα μας τους γονείς μας ή τους δασκάλους μας, όταν συνδεόμαστε με τον υπολογιστή μας στο διαδίκτυο.

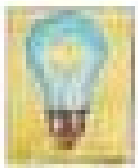

6*

Κεφάλαιο 6 Οι εφημερίδες και τα περιοδικά μάς ενημερώνουν...

- ❄ Πώς είναι μία εφημερίδα;
- ❄ Τι θέματα περιέχουν οι εφημερίδες και τα περιοδικά που διαβάζουμε;

1

α) Ποιες εφημερίδες και περιοδικά γνωρίζουμε;

και περιοδικά γνωρίζουμε;

β) Πώς εξηγούμε ότι κυκλοφορούν τόσα πολλά;

2

Θα χρειαστούμε μία εφημερίδα για κάθε ομάδα.

α) Παρατηρούμε την εφημερίδα και συζητάμε για τη μορφή της:

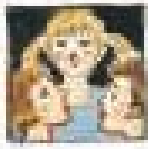

- ✓ Πώς είναι γραμμένα τα κείμενα σε κάθε σελίδα;
- ✓ Πώς εξηγούμε ότι όλοι οι τίτλοι δεν έχουν το ίδιο μέγεθος;
- ✓ Συγκρίνουμε την πρώτη σελίδα με κάποια άλλη. Σε τι μοιάζουν, σε τι διαφέρουν;

β) Ξεφυλλίζουμε την εφημερίδα και συζητάμε για το περιεχόμενό της:

- ✓ Για ποια θέματα μας ενημερώνει;
- ✓ Επιλέγουμε μία είδηση και τη συζητάμε.

3

Τι όνομα θα δίνουμε σε μία εφημερίδα ή ένα περιοδικό:

κό:

- ✓ που περιέχει ειδήσεις και πληροφορίες αποκλειστικά από τον τόπο μας (τοπική εφημερίδα)
- ✓ που περιέχει ειδήσεις, παιχνίδια και σκίτσα για παιδιά
- ✓ που περιέχει μόνο αθλητικές ειδήσεις
- ✓ που παρουσιάζει βιβλία που κυκλοφορούν, λογοτεχνικά κείμενα, ποιήματα και συνεντεύξεις συγγραφέων
- ✓ που περιέχει ειδήσεις για την οικονομία, τις τιμές των προϊόντων, το χρηματιστήριο και τις επιχειρήσεις
- ✓ που περιέχει ειδήσεις για πολιτιστικές εκδηλώσεις (π.χ. θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις ζωγραφικής, συναυλίες κ.ά.)

✓ που περιέχει ειδήσεις ενός σχολείου (σχολική εφημερίδα)

ΗΜΕΡΗΣΙΟΣ ΠΕΤΕΙΝΟΣ Ο Άγιος Βασίλης στην πόλη μας!!!

- ⇒ Επιλέγουμε και συζητάμε δύο από τα παραπάνω θέματα.
- ⇒ Ανακοινώνουμε στην τάξη τα ονόματα που δώσαμε.

Αξίζει να διαβάσουμε

Οι εφημερίδες και τα περιοδικά είναι και αυτά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Μας ενημερώνουν για πολλά και διαφορετικά θέματα, μεταφέρουν ειδήσεις από την Ελλάδα και τον κόσμο και μας δίνουν χρήσιμες πληροφορίες. Για παράδειγμα, ενημερωνόμαστε για τα νέα μέτρα που ανακοίνωσε το Υπουργείο Παιδείας, διαβάζουμε για την έκρηξη ενός ηφαιστείου, για τον ποδοσφαιρικό αγώνα της Εθνικής μας ομάδας ή για τα φαρμακεία που είναι ανοιχτά την Κυριακή.

Οι εφημερίδες ασχολούνται με θέματα που ενδιαφέρουν όλη την οικογένεια. Για μας τα παιδιά υπάρχουν ειδικές σελίδες που περιέχουν σταυρόλεξα, σκίτσα, παιχνίδια κ.ά.

Κυκλοφορούν ακόμη εφημερίδες και περιοδικά, που άλλα διαβάζονται από παιδιά και άλλα από μεγάλους. Υπάρχουν επίσης περιοδικά που τα θέματα τους ενδιαφέρουν περισσότερο κάποια ομάδα εργαζομένων, για παράδειγμα τους μηχανικούς. Μπορούμε να βρούμε ακόμη περιοδικά για διάφορες δραστηριότητες, όπως για τη διακόσμηση ή για την κηπουρική.

7

Ανασκόπηση

1 **Αξίζει να διαβάσουμε... και να συμπληρώσουμε**

Οι άνθρωποι ερχόμαστε καθημερινά σε επαφή μεταξύ μας, ανταλλάσσουμε απόψεις, μηνύματα, πληροφορίες. Επικοινωνούμε με πολλούς τρόπους. Ένας απ' αυτούς είναι με λέξεις που λέμε ή γράφουμε. Με ποιους άλλους τρόπους επικοινωνούμε;

Όπου και να ζούμε σήμερα, ενημερώνόμαστε για όσα συμβαίνουν στον κόσμο με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Ποια είναι τα Μ.Μ.Ε.;

Η τηλεόραση είναι ένα δημοφιλές μέσο ενημέρωσης. Υπάρχουν πολλά κανάλια και πολλές εκπομπές. Είναι χρήσιμο να προγραμματίζουμε και να επιλέγουμε με

τους γονείς μας ποιες εκπομπές θα παρακολουθήσουμε.

Ένα σύγχρονο μέσο ενημέρωσης και επικοινωνίας είναι το διαδίκτυο. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές του κόσμου μπορούν να συνδέονται μεταξύ τους. Τότε αποτελούν το διαδίκτυο, το οποίο χρησιμοποιούμε για διάφορους λόγους.

Ποιους;

Οι εφημερίδες και τα περιοδικά μάς ενημερώνουν για διάφορα θέματα. Τι είδους θέματα περιέχουν;

2 Βασικό λεξιλόγιο

επικοινωνία – επικοινωνούμε, γλώσσα, κανόνες, κινήσεις του σώματος, σύμβολα, νοηματική γλώσσα, σύστημα «Μπράιγ», ενημέρωση – ενημερωνόμαστε, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.),

ραδιόφωνο, τηλεόραση, εφημερίδες, περιοδικά, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, δίκτυο, διαδίκτυο, εκπομπές, ειδήσεις, πληροφορίες, προγραμματίζουμε, επιλέγουμε

3

Πώς φτάσαμε ως εδώ;

Τι μας άρεσε;

Τι μας δυσκόλεψε;

Τι θέλουμε να κρατήσουμε από όσα μελετήσαμε;

Πώς τα μελετήσαμε;

Τι άλλο θα θέλαμε να μελετήσουμε;

**Δραστηριότητες
της Ανασκόπησης**

Γλωσσάριο

Αμείβομαι: παίρνω χρήματα για τη δουλειά που κάνω.

Ανάγκη: καθετί που χρειαζόμαστε, που μας είναι απαραίτητο για να ζήσουμε, π.χ. ικανοποιώ την ανάγκη μου για φαγητό.

Αρμόδιος: ο κατάλληλος άνθρωπος στον οποίο θα απευθυνθούμε για να δώσει λύση σε κάποιο ζήτημα που μας απασχολεί.

Δημοκρατία: δημοκρατία έχουμε όταν ο λαός ψηφίζει ελεύθερα στις εκλογές και αποφασίζει ποιοι θα κυβερνήσουν.

Εθελοντής (εθελοντισμός): είμαστε εθελοντές όταν κάνουμε μια πράξη με τη θέλησή μας για το κοινό καλό χωρίς να αμειβόμαστε.

Εισχωρώ: μπαίνω, π.χ. η χερσόνησος είναι ένα κομμάτι στεριάς

που εισχωρεί στη θάλασσα.

Εκτρέφω: παρέχω τροφή και κατοικία σε ζώα, κυρίως κατοικίδια, με σκοπό να πάρω τα προϊόντα τους.

Επιβιώνω: καταφέρνω με διάφορους τρόπους να ζω σε κάποιο περιβάλλον.

Επίκαιρο γεγονός: κάποιο γεγονός που συμβαίνει τώρα ή έγινε τον τελευταίο καιρό και συγκεντρώνει το ενδιαφέρον του κόσμου.

Επικοινωνούμε (επικοινωνία): μιλάμε, γράφουμε, συνεννοούμαστε μεταξύ μας, π.χ. τηλεφωνική επικοινωνία.

Επινοώ: σκέφτομαι μια ιδέα που κανένας άλλος δεν είχε σκεφτεί πριν από μένα.

Ζωντανοί οργανισμοί: όλοι όσοι έχουν ζωή, δηλαδή άνθρωποι, ζώα και φυτά.

Κανόνες: τρόποι συμπεριφοράς που πρέπει να ακολουθούμε όλοι, όταν ζούμε μαζί, π.χ. οι κανόνες ενός παιχνιδιού, οι κανόνες της τάξης.

Μαθητεύω: εκπαιδεύομαι, είμαι μαθητής.

Μέλος-μέλη: είναι καθένας που ανήκει σε μια ομάδα, ένα σύλλογο ή μια κοινότητα, π.χ. εσύ, οι συμμαθητές σου, οι γονείς σας, οι γείτονες σας είστε μέλη της κοινότητας όπου ζείτε.

Οικισμός: σύνολο από λίγα σπίτια, το ένα κοντά στο άλλο.

Όχημα: κάθε μεταφορικό μέσο που κινείται, συνήθως, με τροχούς.

Παράβαση (παραβαίνω): κάθε πράξη που είναι αντίθετη με έναν κανόνα, π.χ. είναι παράβαση να περνάμε όταν το φανάρι είναι κόκκινο.

Παρασκευή: η δημιουργία ενός φαγητού, ενός φαρμάκου κ.λπ. με τη βοήθεια μιας συνταγής.

Πολίτης: κάθε κάτοικος ενός δήμου ή ενός χωριού που πληρώνει φόρους και έχει δικαίωμα ψήφου.

Πλειοψηφία: οι περισσότεροι από ένα σύνολο ατόμων.

Ρυπαίνω: λερώνω, βρομίζω.

Σύλλογος: μια ομάδα ανθρώπων που έχουν ίδια ενδιαφέροντα και κοινούς σκοπούς, π.χ. ο Σύλλογος Γονέων του σχολείου.

Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού: συμφωνία που έχει υπογραφεί από όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου για να προστατεύονται τα δικαιώματα των παιδιών.

Συμβούλιο: ομάδα ανθρώπων που έχουν εκλεγεί και αποφασίζουν για διάφορα θέματα, π.χ. το Δημοτικό

Συμβούλιο αποφασίζει για τα θέματα του Δήμου.

Συνεδριάζουμε: μαζευόμαστε, συζητάμε και αποφασίζουμε για ένα ζήτημα.

Σύνταγμα: ο βασικός νόμος με τον οποίο διοικείται η χώρα και προστατεύονται τα δικαιώματα των πολιτών. Όλοι οι νόμοι που γράφονται στηρίζονται στο Σύνταγμα.

Συντήρηση: ο τρόπος να διατηρούμε κάτι για αρκετό καιρό χωρίς να χαλάει.

Τεχνολογία: όλα όσα να εφευρίσκουν ή κατασκευάζουν οι άνθρωποι, εφαρμόζοντας τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει για να πετύχουν κάποιους πρακτικούς σκοπούς τους και να διευκολύνουν τη ζωή τους.

Τοπίο: καθετί που βλέπει κάποιος όταν κοιτάζει ένα χώρο, συνήθως

από μακριά ή από ψηλά, μια έκτα-
ση γης.

Τροχοφόρο: καθετί που κινείται με
ρόδες.

Φράγματα: τοίχοι που χτίζουμε για
να εμποδίσουμε το νερό ενός
ποταμού να περάσει σε μια περιο-
χή ή για να το συγκεντρώσουμε για
κάποιο σκοπό, π.χ. για το πότισμα
χωραφιών, φράγμα Μαραθώνα κ.ά.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 3ου ΤΟΜΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 7. Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΑΣ (Πολιτισμός)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Ο πολιτισμός των αρχαίων Ελλήνων	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η παράσταση αρχίζει	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. «Μαλαματένιος αργαλειός κι ελεφαντένιο χτένι» ...	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Πολιτισμός σε κάθε βήμα	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Νους και Σώμα	51
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	70

ΕΝΟΤΗΤΑ 8. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΟΥΜΕ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΜΑΣΤΕ

(Επικοινωνία και Ενημέρωση)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Επικοινωνούμε και ενημερωνόμαστε.....	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Ξεπερνούμε τις δυσκολίες στην επικοινωνία ...	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Ενημέρωση με χίλιους τρόπους	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Μπροστά στην τηλεόραση	100
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Το διαδίκτυο, ένας πολύπλοκος κόσμος!	107
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Οι εφημερίδες και τα περιοδικά μάς ενημερώνουν..	115
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	121

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

***Απαγορεύεται η αναπαραγωγή
οποιοδήποτε τμήματος αυτού του
βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα
(copyright), ή η χρήση του σε
οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή
άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.***

